

دانشگاه پیام نور

جامعه شناسی سیاسی

(رشته علوم سیاسی)

دکتر محمد لعل علیزاده

سرشناسه	: لعل علیزاده، محمد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدید آور	: جامعه شناسی سیاسی؛ مولف محمد لعل علیزاده.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: چهارده، ۲۵۷ ص.
فروست	: دانشگاه پیام نور، ۲۰۱۹. گروه علوم سیاسی؛ ۱۴/ آ
شابک	: 978 - 964 - 14 - 0065 - 3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۵۶-۲۵۱.
موضوع	: جامعه شناسی سیاسی - آموزش برنامه ای.
موضوع	: جامعه شناسی سیاسی - راهنمای آموزشی (عالی)
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ج۲ JA۷۶/J۷
رده بندی دیویی	: ۳۰۶/۲۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۱۹۱/۹

دانشگاه پیام نور

جامعه شناسی سیاسی

مؤلف: دکتر محمد لعل علیزاده

ویراستار علمی: دکتر سید محمد موسوی

ویراستار ادبی: محمدرضا ثمری

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول مهر ۱۳۹۳

شابک: ۳ - ۰۰۶۵ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0065 - 3

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر اعم از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام نور محفوظ است)

قیمت: ۶۸۰۰۰ ریال

امروزه کتاب‌خوانی و علم‌آموزی، نه تنها یک وظیفه‌ی ملی، که یک واجب دینی است.

مقام معظم رهبری

در عصر حاضر یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری میزان تولید کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی مردم آن مرز و بوم است. ایران اسلامی نیز از دیرباز تاکنون با داشتن تمدنی چندهزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی، کتابخانه‌های معتبر، علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی، سرآمد دولت‌ها و ملت‌های دیگر بوده و در عرصه‌ی فرهنگ و تمدن جهانی به‌سان خورشیدی تابناک همچنان می‌درخشد و با فرزندان نیک‌نهاد خویش هنرنمایی می‌کند. چه کسی است که در دنیا با دانشمندان فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خوارزمی و ... همچنین شاعران برجسته‌ای نظیر فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ... آشنا نباشد و در مقابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیاورد. تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میزان عشق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه منابع و کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه‌ی الهی، تاریخ و گذشته ما، همیشه درخشان و پر بار است. ولی اکنون در این زمینه در چه جایگاهی قرار داریم؟ آمار و ارقام ارائه‌شده از سوی مجامع و سازمان‌های فرهنگی در مورد سرانه‌ی مطالعه‌ی هر ایرانی، برایمان چندان امیدوارکننده نمی‌باشد و رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز از این وضعیت بارها اظهار گله و ناخشنودی نموده‌اند.

کتاب، دروازه‌ای به سوی گستره‌ی دانش و معرفت است و کتاب خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه‌ی دستاوردهای بشر در سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان دست‌نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده و می‌آورند. در این مجموعه‌ی بی‌نظیر، تعالیم الهی، درس‌های پیامبران به بشر، و همچنین علوم مختلفی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آنها امکان‌پذیر نیست. کسی که با دنیای زیبا و زندگی‌بخش کتاب ارتباط ندارد بی‌شک از مهم‌ترین دستاورد انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. با این دیدگاه، به‌روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق در این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که «بخوان!» و در اولین

سوره‌ای که بر آن فرستاده‌ی عظیم‌الشان خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده‌است: «إِقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه‌ی انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره‌ی جغرافیایی ایران‌شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشورمان، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جویای علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام پذیرفته تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشورمان، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم با هدف ارتقای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور با جدیت ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم، ما را در انجام این وظیفه‌ی مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشاپیش از تمامی عزیزانی که با نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه‌ی خطیر یاری می‌رسانند، سپاسگزاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را منزلگاه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری نموده‌اند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز آرزوی همیشگی ما است.

ابوالفضل فراهانی

رئیس دانشگاه پیام‌نور

فهرست مطالب

پیشگفتار

فصل اول: مبانی و چیستی جامعه‌شناسی سیاسی

هدف کلی

هدف‌های یادگیری

۱-۱ چشم‌انداز کلی

۲-۱ جامعه‌شناسی سیاسی: دورگه‌ی میان رشته‌ای

۳-۱ تعریف و تشریح امر سیاسی و علم سیاست

۱-۳-۱ چیستی سیاست

۲-۳-۱ تعریف لغوی

۳-۳-۱ تعریف اصطلاحی

۴-۱ نگرش تاریخی به امر سیاسی و علم سیاست

۵-۱ تعریف جامعه‌شناسی سیاسی

۶-۱ درآمدی تاریخی به جامعه‌شناسی سیاسی

۷-۱ جایگاه جامعه‌شناسی سیاسی در علوم سیاسی

۸-۱ نگاهی تنوریک به جامعه‌شناسی سیاسی

۹-۱ جامعه‌شناسی سیاسی کلاسیک و جدید: چالش‌های جامعه‌شناسی سیاسی جدید

۱۰-۱ موضوع جامعه‌شناسی سیاسی

۱۱-۱ جامعه‌شناسی سیاسی ایران

پرسش‌های تحلیلی

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

فصل دوم: کنشگران، بازیگران و مفاهیم کلیدی جامعه‌شناسی سیاسی

۵۳	هدف کلی
۵۳	هدف‌های یادگیری
۵۴	مقدمه
۵۴	۱-۲ نفوذ، قدرت، اقتدار و مشروعیت
۶۱	۲-۲ ایدئولوژی
۷۲	۳-۲ جامعه‌پذیری سیاسی
۷۵	۴-۲ فرهنگ سیاسی
۷۹	۵-۲ افکار عمومی
۸۱	۶-۲ مشارکت سیاسی
۸۳	۱-۶-۲ انتخابات
۸۶	۷-۲ احزاب سیاسی
۹۱	۸-۲ گروه فشار یا نفوذ
۹۵	۹-۲ جنبش‌های اجتماعی
۹۹	۱۰-۲ شهروندی
۱۰۲	۱۱-۲ سرمایه اجتماعی و اعتماد
۱۰۴	۱۲-۲ دگرگونی‌ها و تحولات
۱۰۷	۱-۱۲-۲ انقلاب
۱۰۹	۲-۱۲-۲ نظریه‌های انقلاب
۱۱۳	۱۳-۲ جامعه‌شناسی دین
۱۱۹	۱۴-۲ جامعه‌شناسی قشرها
۱۲۶	۱۵-۲ جامعه‌شناسی هویت
۱۳۲	۱۶-۲ جهانی شدن
۱۳۶	۱-۱۶-۲ فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی
۱۳۸	پرسش‌های تحلیلی
۱۴۱	پرسش‌های چهارگزینه‌ای

فصل سوم: نظریه‌ها در جامعه‌شناسی سیاسی

۱۵۱	هدف کلی
۱۵۱	هدف‌های یادگیری
۱۵۲	مقدمه
۱۵۳	۱-۳ نظریه مارکس و مارکسیسم
۱۵۷	۲-۳ ماکس وبر
۱۶۲	۳-۳ نخبه‌گرایی
۱۶۶	۴-۳ کثرت‌گرایی
۱۶۹	۵-۳ کوریوراتیسم
۱۷۱	۶-۳ کارکردگرایی
۱۷۴	۷-۳ چرخش پسامدرن

۱۸۰	پرسش‌های تحلیلی
۱۸۲	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۸۹	فصل چهارم: جامعه و سیاست
۱۸۹	هدف کلی
۱۸۹	هدف‌های یادگیری
۱۹۰	مقدمه
۱۹۳	۱-۴ جامعه به مثابه مجموعه‌ای فراتر از تجمع افراد بی‌تقید
۱۹۶	۲-۴ نظریه‌های کلاسیک و جدید در مورد جامعه
۲۰۰	۳-۴ انواع جامعه‌ها
۲۰۰	۱-۳-۴ جامعه مدنی
۲۰۳	۲-۳-۴ جامعه توده‌وار
۲۰۳	۴-۴ دولت؛ خاستگاه و طبقه‌بندی
۲۰۴	۱-۴-۴ تعریف دولت
۲۰۶	۲-۴-۴ خاستگاه دولت مدرن
۲۰۹	۳-۴-۴ طبقه‌بندی رژیم‌های سیاسی
۲۱۸	۵-۴ سیاست و جامعه در ایران
۲۱۸	۱-۵-۴ ماهیت دولت در ایران
۲۲۱	۲-۵-۴ جامعه ایرانی
۲۲۳	۳-۵-۴ جامعه مدنی در ایران
۲۲۴	پرسش‌های تحلیلی
۲۲۶	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۳۳	فصل پنجم: آینده جامعه‌شناسی سیاسی
۲۳۳	هدف کلی
۲۳۳	هدف‌های یادگیری
۲۳۴	۱-۵ تحولات جدید در عرصه جامعه‌شناسی سیاسی
۲۴۲	۲-۵ سیاست رسانه‌ای شده و آینده جنبش‌های اجتماعی جدید
۲۴۵	۳-۵ آینده جامعه‌شناسی سیاسی
۲۴۸	۴-۵ نگاهی انتقادی
۲۵۰	پرسش‌های تحلیلی
۲۵۰	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۵۳	کتابنامه

پیشگفتار

کتاب آموزشی با هدف تدریس در دانشگاه سرفصل‌ها، ویژگی‌ها و چارچوب خاصی را می‌طلبد؛ بررسی مهم‌ترین و جدیدترین موضوعات، مفاهیم و سرفصل‌های دربرگیرنده عنوان درسی البته با نگاهی انتقادی و تحلیلی یکی از ضرورت‌های تالیف کتاب درسی است. ارائه مطالب با در نظر گرفتن مبانی و اصول اساسی آن درس و نگارش متن به زبانی ساده و بدون تکلف با ذکر مثال‌های موردی و متنوع ضرورت دیگر تدوین متون درسی است. علاوه بر موارد یاد شده تشریح مطالب و موضوعات بدون هدف هنجاری و ایدئولوژیک به ویژه برای درس جامعه‌شناسی سیاسی ضروری به نظر می‌رسد. اما رعایت ضرورت‌های فوق ضمن دشوار ساختن تدوین کتاب درسی، نقدهای کلی و مشترک را برچنین مکتوباتی وارد می‌سازد:

- پراکندگی: بررسی مباحث کلاسیک و سنتی و در کنار آن تشریح موضوعات جدید در حجم محدود کتاب درسی نمی‌گنجد. بنابراین احتمال دارد تشریح پراکنده‌ای از مطالب را به ذهن متبادر سازد.

- عدم جامعیت: توضیح و توصیف همه سرفصل‌ها و مباحث مربوط به جامعه‌شناسی سیاسی در یک کتاب درسی از یک سو کار سخت و دشواری است، از سوی دیگر حجم بیشتری از یک کتاب درسی را می‌طلبد.

- اختصار و توصیف کوتاه: حجم زیاد مباحث و مبانی مرتبط با سرفصل‌های هر عنوان درسی در کنار محدودیت صفحات کتاب درسی تلخیص را تحمیل می‌کند.

- عدم تکلف و سادگی متن: بیان مثال‌های موردی، استفاده از دسته‌بندی‌ها و توصیف مبانی و اصول عنوان درسی، متن و محتوا را از رویکرد تحلیلی به رویکرد توصیفی-تاریخی تقلیل می‌دهد. در واقع ضرورت تعریف اصول و مبانی و تشریح پیشینه و سیر دگرگونی‌ها و تغییرات مفاهیم، دوره‌ها، نظریه‌ها و... سادگی و عدم تکلف را اجتناب ناپذیر می‌سازد.

- الگوبرداری و تکرار مطالب: با توجه به این که سرفصل عنوان درسی (در این جا جامعه‌شناسی سیاسی) مشترک است. بنابراین کتاب‌های مختلف با عنوان جامعه‌شناسی سیاسی، عناوین و سرفصل‌های مشترکی را پیگیری می‌کنند. بدیهی است که از کتاب درسی نباید انتظار تحلیلی بودن، تفاوت قاطع با سایر منابع و عدم الگوبرداری را داشت.

کتاب حاضر با مدنظر قرار دادن ضرورت‌های یادشده و آگاهی از نقدهای موجود به رشته تحریر درآمده است. به نظر می‌رسد بیشتر کتاب‌های جامعه‌شناسی سیاسی با توجه به حجم مفاهیم و موضوعات جامعه‌شناسی سیاسی (کلاسیک و جدید) برخی از این موضوعات را برجسته و دیگر مفاهیم و موضوعات را نادیده می‌گیرند؛ بیشتر منابع جامعه‌شناسی سیاسی یا به موضوعات جامعه‌شناسی سیاسی کلاسیک اشاره داشته‌اند (جامعه‌شناسی سیاسی؛ نوشته بشیریه، درآمدی بر جامعه‌شناسی سیاسی؛ نقیب‌زاده، جامعه و سیاست؛ راش، مبانی جامعه‌شناسی سیاسی؛ دورماگن و موشار و...) و یا با نقد جامعه‌شناسی سیاسی کلاسیک وارد جامعه‌شناسی سیاسی جدید شده‌اند (جامعه‌شناسی سیاسی معاصر؛ نوشته کیت نش و...). بررسی این دو حوزه جامعه‌شناسی سیاسی (کلاسیک و جدید) در کنار هم از یک سو ضروری به نظر می‌رسد و از سوی دیگر برای درک مقایسه‌ای این دو حوزه و شناخت تحولات جدید مفید خواهد بود. این کتاب با هدف یادشده علاوه بر اشاره به دو حوزه جامعه‌شناسی سیاسی در کنار هم به جامعه‌شناسی سیاسی ایران نیز اشاره دارد. در این راستا مطالب و محتوای این نوشتار در پنج فصل سامان داده شد.

فصل اول به مبانی و چیستی جامعه‌شناسی سیاسی اختصاص یافته است. ارائه تصویر کلی از جامعه‌شناسی سیاسی مستلزم تعریف تشریحی و تحلیلی آن است. بنابراین جامعه‌شناسی سیاسی به عنوان دورگه میان رشته‌ای و نقطه تلاقی دو رشته جامعه‌شناسی

و علوم سیاسی با تعریف و تحلیل علم سیاست و جامعه‌شناسی آغاز می‌گردد و پس از بررسی خاستگاه قدیم و جدید آن مهمترین بنیانگذاران آن تشریح می‌گردد. در این فصل جایگاه جامعه‌شناسی سیاسی در علوم سیاسی و مرزهای این دو مشخص می‌گردد و با تقسیم جامعه‌شناسی سیاسی به کلاسیک و جدید موضوع این دو دوره جامعه‌شناسی سیاسی مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد. در این فصل علل نگاه تنوریک به جامعه‌شناسی سیاسی و هدف و فواید آن بیان می‌گردد؛ مهم‌ترین نظریه‌های جامعه‌شناسی سیاسی برای ورود به فصول بعدی و داشتن آشنایی مقدماتی با نظریه‌ها ذکر می‌گردد و تحلیل مبسوط‌تر آن در فصل سوم انجام خواهد گرفت.

پایان فصل اول به جامعه‌شناسی سیاسی ایران اختصاص یافته است؛ بررسی مراحل جامعه‌شناسی، رویکردهای عمده در جامعه‌شناسی سیاسی و رهیافت‌های مهم آن با محوریت جامعه ایران، اساس این بخش را تشکیل می‌دهد.

بررسی و تشریح «کنشگران، بازیگران و مفاهیم کلیدی جامعه‌شناسی سیاسی» موضوع فصل دوم را تشکیل داده است. برخی از مفاهیم با وجود این که در درس مبانی علم سیاست نیز تعریف می‌شوند، در کتاب‌های جامعه‌شناسی سیاسی نیز از زاویه‌ای دیگر مورد بررسی قرار می‌گیرند؛ بررسی مفاهیم کلیدی نظیر نفوذ، قدرت، اقتدار، مشروعیت، ایدئولوژی، جامعه‌پذیری سیاسی، فرهنگ سیاسی، مشارکت سیاسی، دگرگونی‌ها و تحولات، سرمایه اجتماعی، جهانی شدن و... در این راستا مورد مطالعه قرار می‌گیرند. بررسی کنشگران و بازیگرانی چون احزاب سیاسی، گروه فشار، جنبش‌های اجتماعی، شهروندان و... نیز از محورهای جامعه‌شناسی سیاسی به‌شمار می‌آیند. علاوه بر این بررسی جامعه‌شناسی قشرها، هویت و دین اساس موضوعات اجتماعی و سیاسی جامعه‌شناسی سیاسی محسوب می‌گردند. ضمن این که بررسی و تعریف همه این مفاهیم و بازیگران ضروری به نظر می‌رسد، تحلیل و تشریح این مفاهیم و بازیگران هرکدام نیازمند اختصاص یک فصل مجزا است. اما همان طور که به محدودیت‌های کتاب درسی اشاره کردیم، تعریف این مفاهیم و بازیگران در کنار توضیح مختصر آن‌ها اجتناب‌ناپذیر است. اختصاص یک فصل به این مفاهیم و بازیگران و در کنار هم قراردادن آن‌ها با توجه به این محدودیت‌ها صورت گرفت.

پس از روشن ساختن چیستی و مبانی جامعه‌شناسی سیاسی و آشنایی با مفاهیم و

بازیگران آن فصل سوم به نظریه‌های مهم جامعه‌شناسی سیاسی اختصاص یافت. با توجه به تقسیم‌بندی جامعه‌شناسی سیاسی به کلاسیک و جدید، نظریه‌ها نیز بر این اساس تبیین گردیده است. با بررسی نظریه‌های مارکس، وبر، نخبه‌گرایی، کثرت‌گرایی، کورپوراتیسم و کارکردگرایی وارد نظریه‌های جامعه‌شناسی سیاسی جدید می‌شویم و در کنار بررسی تقارب‌ها، اصلاحات و تعدیل‌ها به نظریه‌ها با پیشوند «نو» یا پسوند «جدید» می‌پردازیم؛ نومارکسیسم، نووبری، نوکثرت‌گرایی، نوکارکردگرایی و... در کنار این نقد، اصلاح و تقارب‌ها به چرخش پسامدرن در قالب بحث پست مدرن و جهانی شدن اشاره می‌کنیم. پس از ترسیم فضای جدید به تغییر پارادایم در جامعه‌شناسی سیاسی اشاره می‌کنیم؛ تأکید جامعه‌شناسی سیاسی جدید به سیاست فرهنگی با محوریت جنبش‌های اجتماعی در قالب نظریه‌های چرخش پسامدرن مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرند.

فصل چهارم با عنوان «جامعه و سیاست» به اساس جامعه‌شناسی (جامعه) و بنیاد علم سیاست (دولت) می‌پردازد. با بررسی نظری جامعه و دولت به انواع و خاستگاه آن‌ها اشاره می‌گردد. پس از طبقه‌بندی رژیم‌های سیاسی به بحث جامعه و سیاست در ایران از بعد نظری و عملی می‌پردازیم. در واقع این فصل در چارچوب جامعه‌شناسی سیاسی کلاسیک واقعیت‌های جامعه و سیاست (دولت) را پس از بحث نظری و تاریخی تبیین می‌کند؛ با بررسی انواع جامعه‌ها و طبقه‌بندی رژیم‌های سیاسی، جامعه‌شناسی سیاسی جنبه عینی‌تر و عملی‌تر به خود می‌گیرد.

فصل پنجم با عنوان «آینده جامعه‌شناسی سیاسی» پس از ترسیم فضای جدید با اشاره به ضرورت شناخت گذشته به عنوان مبنای آینده‌شناسی، خطوط اصلی آرایش متن کتاب را خلاصه وار بیان می‌کنیم؛ سیر دگردیسی و تغییر مفاهیم، حوزه‌ها و نظریه‌ها بیان می‌گردد؛ دستاوردهای جامعه‌شناسی سیاسی با نگاهی به گذشته تبیین می‌گردد؛ چارچوب کلی جامعه‌شناسی سیاسی پیچیده و چند بعدی جدید و آینده پیچیده‌تر با اشاره به چرخش پسامدرن، خطوط کلی آینده را بدون ارزشیابی مثبت یا منفی صرف ترسیم خواهیم کرد. در نهایت با نگاهی انتقادی به محتوای جامعه‌شناسی سیاسی در کشورهای در حال توسعه و کشورهای توسعه یافته، رویکرد تک خطی، تجویزی، ترجمه‌ای و تقلیدی صرف مورد نقد قرار می‌گیرد و تأکید بر تفاوت‌ها با توجه به

زمینه‌های فرهنگی و تاریخی و توجه به شباهت‌ها با توجه به حاکم بودن برخی اصول عام و مشترک در جامعه‌شناسی سیاسی ضروری فرض می‌شود.

در ساماندهی فصول کتاب علاوه بر تأکید بر سرفصل‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی، مطالب محوری علوم سیاسی و جامعه‌شناسی سیاسی جهت ورود مقدماتی به سایر کتاب‌ها و دروس تخصصی علم سیاست به زبان ساده تبیین شده است. مباحث و موضوعات این کتاب با تعمق و تأمل در سوالات کارشناسی ارشد سال‌های مختلف و با نگاهی به منابع عمده کارشناسی ارشد تدوین شده است. با طرح اهداف کلی و رفتاری و پیش سازمان دهنده در آغاز هر فصل فضای کلی مباحث آن فصل ترسیم شده است و در پایان نیز پرسش‌های تستی و تشریحی جهت آزمون و سنجش مباحث مورد مطالعه، طرح شده است. امید است با پیگیری مطالب و موضوعات با توجه به اهداف و ضرورت‌های یادشده کتاب حاضر در زمینه‌های تحصیلی، آموزشی و راهبردی مفید واقع گردد.